

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr 17/1979-80 med med anledning av ltm Roger Janssons m.fl. hemställningsmotion till landskapsstyrelsen om åtgärder för utarbetande av en totalplan för småbåtsleder och gästhamnar.

Landstinget har över ovannämnda hemställningsmotion inbegärt finansutskottets yttrande.

Utskottet har i ärendet hört planeringsrådets tidigare ordförande, lantmätteriingenjören Bertel Fagerlund, utvecklingsplaneraren Yngve Mörn, byråchefen Ralf Johansson samt lotsfördelningschefen Edgar Karlsson och får anföra följande.

I hemställningsmotionen efterlyses en samordnad totalplan avseende gästhamnar och småbåtsleder för den ökade trafiken av fritidsbåtar i den åländska skärgården.

Gästhamnar.

Planeringsrådet utförde år 1972 en inventering av småbåtshamnarna i landskapet. Kartläggningen publicerades i planeringsrådets utkast till stomplan, bil. D, och publicerades 1973. Där ingår kriterier för olika typer av gästhamnar, förslag till målsättning och lokalisering. Planen som sådan är inte fastställd men har utgjort underlag för landskapsstyrelsens bedömningar och avgörande då det gällt bidrag för finansieringen. Huvudmannaskapet har i huvudsak ansetts böra ankomma på kommunerna. Det är emellertid uppenbart, att de små åländska kommunerna har problem såväl när det gäller finansieringen av byggandet som i fråga om den service som i dagens läge krävs vid en gästhamn. Genomförandet av ett gästhamnsprogram är därför i hög grad beroende av finansieringen och möjligheterna att finna lämpliga huvudmän för servicen. En förutsättning för en tillfredsställande service är att hamnarna såvitt gäller de egentliga driftskostnaderna kan göras självbärande.

För kapitalinvesteringarna har årligen i landskapets ordinarie årsstat upptagits ett anslag (1980: 250.000 mark). Bidragsprocenten har utgjort c. 50-70 procent. För att kunna bygga ut ett nät av gästhamnar av tillfredsställande omfattning och standard är de finansiella möjligheterna i dag otillräckliga. Det är emellertid tvivel underkastat om det genom landskapets ordinarie medel kan ställas till förfogande resurser för investeringar som avser nordisk turism i ett större sammanhang och som inte ger motsvarande ekonomiskt utbyte. Det är därför nödvändigt att även andra finansieringskällor uppbringas.

Problemen när det gäller utbyggnaden av gästhamnarna och deras finansiering har uppmärksamats i samband med det nordiska skärgårdsprojektet för gränsregionalt samarbete mellan Stockholmsregionen, Åland och Åboland. Förslag har i detta sammanhang framlagts om anslag för gästhamnar, vilka bör kunna påräknas för Ålands del. Även andra samnordiska finansieringskällor borde undersökas liksom möjligheterna till stöd avsedda för utvecklingsområden.

Småbåtsleder.

Frågorna rörande gästhamnar och småbåtsleder är direkt anknutna till varandra. En samordning därvidlag är nödvändig inte enbart för att öka de ekonomiska förutsättningarna för gästhamnarna och ge underlag för bättre service utan för att öka säkerheten till sjöss och minska störningarna för den bofasta befolkningen och på miljön. Enligt utskottets uppfattning finns goda möjligheter att i den åländska skärgården leda småbåtstrafiken i leder som fyller dessa krav. Frågan är därför i många avseenden ett informationsproblem. Från åländsk sida har översiktlig information om småbåtsleder och gästhamnar ingått i bland annat broschyren "Rörligt friluftsliv på Åland" som utgivits av Ålands turistråd. I det nämnda nordiska skärgårdsprojektet ingår som en viktig del förslag om särskilda småbåtssjökort för samarbetsområdet från Stockholm över Åland till Åbo, där även skulle ingå allmän information om sjövägsregler, gästhamnar etc. Sjöfartsstyrelsen har å sin sida påbörjat utgivandet av specialsökort för småbåtstrafiken, vilka avsetts att omfatta även Ålands skärgård. I sammanhanget kan nämnas, att man på privat håll utanför landskapet, närmast i kommersiellt syfte, publicerar anvisningar, leder och hamnar, vilka inte sanktioneras från åländskt håll. Det är enligt utskottets uppfattning därför viktigt att officiell och av landskapsmyndigheterna godkänd information kan tillhandahållas allmänheten. I princip är det fritt att publicera anvisningar om leder och naturhamnar. Inrättandet och upprätthållandet av allmänna farleder är en angelägenhet som underliggör rikets lagstiftning. Är det fråga om inrättande av rent lokala leder för exempelvis fiske-, turist- och andra därmed jämförliga farkoster åligger enligt självstyrelselagen såväl lagstiftning som förvaltning landskapets myndigheter.

Utöver övrig turistinformation i nämnda avseenden kan den bästa effekten nås om anvisningar om leder och hamnar kan ges genom sådan offentlig publikation som de av sjöfartsstyrelsen utgivna sjökorten utgör. Det är emellertid angeläget att landskapsmyndigheterna i kraft av självstyrelselagen ges möjligheter att medverka vid utformandet.

Verkställighetsorgan.

I fråga om genomförandet av i hemställningsmotionen nämnt syfte är ett flertal intressen berörda. Tyngdpunkten i hittillsvarande planering har legat på planeringsrådet och det nära anknutna arbetet med det nordiska skärgårdsprojektet. Även om planeringsrådet som sådant endast är ett rådgivande organ vore det naturligt att planeringsrådet, som även har kontakter med alla berörda parter, hade ansvaret för den fortsatta planeringen och samordningen. Det är viktigt att även skärgårdskommunerna får ge sina synpunkter i ärendet.

Utskottet, som sålunda konstaterar, att de i motionen nämnda åtgärderna i betydande utsträckning utförts men såsom helhet sett icke givits en fast form inom landskapsförvaltningen, anser det motiverat att föreslå ett delvis godkännande av motionen.

Med hänvisning till det ovan sagda får utskottet vördsamt föreslå
att Landstinget måtte hemställa hos landskapsstyrelsen om att samordna och vidareutveckla planerna för småbåtsleder och gästhamnar samt deras finansiering.

Mariehamn den 19 mars 1980.

På finansutskottets vägnar:

Rolf Carlson
ordförande

Henrik Gustafsson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordföranden Rolf Carlson, viceordföranden Roger Jansson samt ledamöterna Elmer Jansson, Torvald Söderlund och Rodmar Söderlund.